

www.e-rara.ch

**Pandectarum sive partitionum universalium Conradi Gesneri Tigurini,
medici & philosophiae professoris, libri XXI**

Gessner, Conrad

Tiguri, anno 1548

Zentralbibliothek Zürich

Shelf Mark: 5.13,2

Persistent Link: <https://doi.org/10.3931/e-rara-1936>

Partitionum universalium liber VIII. De astronomia.

www.e-rara.ch

Die Plattform e-rara.ch macht die in Schweizer Bibliotheken vorhandenen Drucke online verfügbar. Das Spektrum reicht von Büchern über Karten bis zu illustrierten Materialien – von den Anfängen des Buchdrucks bis ins 20. Jahrhundert.

e-rara.ch provides online access to rare books available in Swiss libraries. The holdings extend from books and maps to illustrated material – from the beginnings of printing to the 20th century.

e-rara.ch met en ligne des reproductions numériques d'imprimés conservés dans les bibliothèques de Suisse. L'éventail va des livres aux documents iconographiques en passant par les cartes – des débuts de l'imprimerie jusqu'au 20e siècle.

e-rara.ch mette a disposizione in rete le edizioni antiche conservate nelle biblioteche svizzere. La collezione comprende libri, carte geografiche e materiale illustrato che risalgono agli inizi della tipografia fino ad arrivare al XX secolo.

Nutzungsbedingungen Dieses Digitalisat kann kostenfrei heruntergeladen werden. Die Lizenzierungsart und die Nutzungsbedingungen sind individuell zu jedem Dokument in den Titelinformationen angegeben. Für weitere Informationen siehe auch [Link]

Terms of Use This digital copy can be downloaded free of charge. The type of licensing and the terms of use are indicated in the title information for each document individually. For further information please refer to the terms of use on [Link]

Conditions d'utilisation Ce document numérique peut être téléchargé gratuitement. Son statut juridique et ses conditions d'utilisation sont précisés dans sa notice détaillée. Pour de plus amples informations, voir [Link]

Condizioni di utilizzo Questo documento può essere scaricato gratuitamente. Il tipo di licenza e le condizioni di utilizzo sono indicate nella notizia bibliografica del singolo documento. Per ulteriori informazioni vedi anche [Link]

PARTITIONVM VNIVER

SALIVM LIBER VIII. DE ASTRONOMIA.

OPTIMO TYPOGRAPHO HIERONYMO

CVRIONI BASILIENSI, AMICO SINGV

lari, Conradus Gesnerus S. D. P

COMMODO opinor euenit Hieronymo charissime, ut hic statim post illum de Musica socrero tuo dedicatum liber tibi offerretur. Tu enim optimi patris Valentini Curionis & eius successorum uestigia adolescens adhuc secutus, utilissimos indies libros hæreditario quodã iure tuo in commune suppeditas, Publicata autem ab illis sunt hæc: Lexicon Græcolatinum (quod nunc etiam insigniter ut audio locupletatum excudis) Ambrosij Calepini Vocabularium Latinum, quod subinde nouis accessionibus auctum recudis: Strabonis geographia Latine, cum eiusdẽ epitome: Platonis opera Græca cum Procli commentarijs in Timæum & Politica, cum indicibus copiosis: Athenæus Græcus, Latinis itidem & Græcis indicibus utilissimis instructus: Nicolai Perotti Cornucopia: Absyrti & aliorum ueterinaria medicina Græce: Cl. Ptolemæi magna syntaxis Græca cum commentarijs Theonis: Aratus Græcus cum commentarijs Græcis itidem Theonis, quibus in eodem uolumine accedunt, Planisphærium Ptolemæi & Iordani, & Iacobi Ziegleri Landau præclaræ lucubrationes quatuor, nempe De solidæ sphæræ constructione liber, Scholia in Sphæram Procli Diadochi, De canonica per sphæram operatione liber, & Hemicyclium Berosi renouatum. Hæc quidem præcipua officinæ uestre opera memini: inter minora tamen, Urbani & Theodori Grammaticæ Græcæ, Othonis Vuerdmylleri moralis philosophiæ libri duo, & Theodori Bibliandri de optimo genere grammaticorum Ebraicorum liber 1, silentio præteriri non debent, Reliqua nõ enumerata obliuioni meæ, uel ignorantia, uel breuitatis studio imputabis. Quod autem pulcherrimi illi libri, Græci præsertim, à uirico tuo Ioan. Valdero castigatissime certe excusi, non parum rei familiari uestre detrimenti attulerint, non admodum miror, *ὄντοι τῶν βροτοῦ τῆς σφῆρας*. Etenim tanta inter studiosos hodie ignauia & inertia inoleuit, ut studiorum ac disciplinarum rationem ex quibusuis recentiorum & imperitorum hominum compendijs, quàm à primo fonte petere malint. Quamuis enim docti aliquot uiri compendia nobis quædam in ueterum scripta elaborauerint, non eo tamen animo id fecerunt, ut alios ab illorum lectione arcerent: sed introductionis gratia potius & gustus alicuius exhibendi, cuius mox illecti suauitate fontes ipsos uertim faucibus hausturi plenis accederemus. Verum auaritia & socordia seculi nostri ea est, ut iudicium prauis corruptum affectibus (non secus ac bile & malis humoribus ægrorum stomachi) nullam ferè ex sinceris & contemplationi aut demonstrationibus deditis studijs uoluptatem percipiat. Quod si recte auari essemus, neq; diuitias præ ueritate amplecteremur, neq; inanem magis quàm solidam gloriam, neq; fuscata potius quàm ueram eruditione & uirtutem sectaremur: non in tanto neglectu optimi quicq; authores iacerent. Quis quæso in humana philosophia Platone diuinius? quis Ptolemæo in astronomia solidius? quis Athenæo in philologia, & uariarum planè rerum uerborumq; cognitione doctius, copiosius & iucundius scripsit? At quotus quisq; hæc opera sibi comparare & legere dignatur? cum sine Platonis lectione nullus philosophus, sine Ptolemæo nullus astronomus, sine Athenæo nullus philologus aut grammaticus iure existimari possit, aut existimatus sit unquam tot iam seculis, apud doctos quidem homines, postquam illi semel sua exarauerunt. Obijciat aliquis, hæc & alia Latine reddita extare, & in ea lingua facilius legi. Atqui infinita Græcorum scripta, nondum transfusa sunt ad Latinos, ut neq; Athenæus uester quod sciam: Et si quis utcunq; eruditus Athenæum Latinum facere laboret, magnam interrim uocabulorum & testimoniorum partem in sua lingua relinquere cogetur. Sic & commentarij Græci in Græcos authores cõpositi, & alia multa commode in linguam Latinam uerti non possunt. Eorum uero quæ bene & apte Latina fieri poterant, paucissima ita translata sunt, ut nullã in eis boni interpretis uirtutem desideres. Mira diuersorum interpretũ uarietas est, ut si uiginti etiam aut plures eundem librum transferant, nulla alterius translationi similis sit futura: ut licet boni interpretes sint, ad certitudinem tamen & autoritatem eorum quæ scribuntur firmandam, archetypum exemplar Græcum necessariũ uideatur. Sed hæc extra propositum, cui satis fortè factum fuisset allata inscriptionis huius in nomen tuũ causa, propter Almagestum uidelicet Ptolemæi, & alios astronomicos libros, quos iam recitauit, à prælis uestris in publicum emissos. Quamquã autem & hi & alij præstantissimi libri non sine rei familiaris dispendio ex officina uestra prodiuerint, non ideo tamè relictis optimis ad uulgares excudendos transeundum tibi consulo: sed potius bona spe fretus (spero enim etiam propediem aliã & meliorem studiorum faciem futuram) & foci tui consilia secutus, alacriter ut pergas adhortor, Hippocratici huius aphorismi memor: Si quid bona ratione inceptum expectationi non statim responderit, non continuo relinquendum est. Vale. Tiguri Calendis Februarijs, anno Domini 1548.

TITVLI LIBRI VIII. DE ASTRONOMIA.

- TITVLVS I. De astronomia in genere, & astronomis.
- II. Solida doctrina de motibus syderum.
 Pars 2. De Tabulis subtensarū in circulo reftarum linearum: & Tabulis triangulorum sphericeorum, ex quibus deinde compositæ sunt astronomice de doctrina primi motus.
 Pars 3. Qui in astronomiam isagogas scripsere in doctrina primi mobilis, ut de sphaera, &c.
- III. De stellis, primū in genere: deinde singillatim.
- IIII. De cosmographiæ rudimentis.
- V. De Globis, Astrolabijs, Quadrantibus, Meteoroscopicis ac Gnomonicis instrumentis.
- VI. De motu primi mobilis, & secundorum mobilium siue planetarum. De eclipsibus. Tabule motuum ex Ptolemæi doctrina promanantes.
 De hypothesebus motuum seu theoricis, deq; instrumentis hypotheseon.
- VII. Temporum & annorum ratio. De mensibus. De fastis. De calendis, nonis, idibus (quod ad mensis diuisionem) & nominibus dierum septimanæ. De diebus & horis.
- VIII. Calendarij, siue Computus ecclesiasticus, & Ephemerides.

TITVLVS I. DE ASTRONOMIA IN
 GENERE, ET ASTRONOMIS.

- STRONOMIAE & astrologiæ uocabulū ueteres ferè sine discrimine habuerunt, recentiores pleriq; astrologiam uocant eam solū quæ iudicia & prognostica proficitur, cui nos librum ab hoc proximum destinauimus: alij cōfundunt cum alijs tum in titulis librorum, ut difficile sit non uisos quosdam recte collocare.
- De astronomia, Iacobus Magnus in Sophologio 1. 2. 9.
- Ad astronomiam pertinentia quædam reperies in Aristotelis libro de cælo, siue mundo, & aliorum eiusdem argumenti physicis libris. Vide libro 1. Titulo 1. qui scripserint in omnes artes: & Titulo 1. libri quinti, qui de Mathematicis omnibus.
- Defensio astronomiæ per Gabrielem Pirouanum.
- De ueritate & utilitate astronomiæ Io. Danck de Saxonia.
- Laudes astronomiæ, Hierony. Gemusæus, in præfatione in Epitomen Almagesti per Io. Regiomontanum.
- De excellentia astrologiæ, Plinius 7. 37.
- De astronomiæ usu ad rem militarem, Valturius 3. 1.
- Quantum astronomi metiuntur, tantum astrologi mentiuntur, Marsilius 4. 36.
- De Endymione, Cælius 20. 7.
- Astronomiæ inuentio, Cælius 18. 34.
- Quæ quis inuenerit in obseruatione cælesti, Plinius 2. 12.
- Qui primitus astrologiam inuenerint, aut quorundam syderum cursus, & sphaeram, & obseruationes syderum in nauigando, Polydorus 1. 117.
- In astronomos, Anthologium libro 2. sectione 6.
- De antiquis authoribus astronomiæ Albertus Magnus, Tabula Iaco. Rueff.
- De uulgatis astronomiæ authoribus sententiam Iacobi Ziegleri uide Tomo primo.
- De astronomiæ authorib. epistola Aug. Ritij: & Ge. Ioachimi de iisdem oratio.
- Indices monumentorum, quæ clarissimi uiri studij Viennensis alumni in astronomia & alijs Mathematicis disciplinis scripta reliquerunt, impressi cum tabula primi mobilis Ioannis de Montereugio.
- De disciplina Arabum in Astronomicis, Crinitus 23. 12.
- Astrologia theologizata Ioan. Gerson.
- De astronomia siue astronomica quædam Isaaci & Theodori Sophiani Græce extant in Italia Bibliothecis.
- Speculum

Speculum astronomiæ Alberti Magni,
& Friderici Chryfogoni.

Epistola astronomica Adalbaldi.

TITVLVS II. SOLIDA

doctrina de motibus syderum.

ARfatis astronomus citatur à Ioan.
Stœffler. Sic Arabes uocant Hip-
parchum.

Cl. Ptolemæi Almagestū, id est Magnæ
constructionis aut cōpositionis libri
13. Græce æditi. In eiusedē libros un-
decim Theonis Alexandrini cōmen-
tarij, item Theodori Magni Logo-
thetæ. Georgius Trapezuntiu sAl-
magestum Latine reddidit. Alteram
translationem quæ ex Arabico facta
est, numeros emendatioris habere
audio.

In Almagestum præfati sunt Phil. Me-
lanchthon, & Simon Grynæus.

Gebri Arabis emendatoris Ptolemæi
de astronomia libri 6. Petreius excu-
dit Noribergæ in fol. Hunc autho-
rem Copernicus Ptolemæi calumnia
torem uocare solebat.

Ge. Trapezuntij in Almagestum com-
mentarij, item Georgij Vallæ.

Aduersus commentarios & uersionem
G. Trapezuntij in Almagestum, Io.
de Regiomonte.

In Ptolemæi Almagestū Luca Gaurici
annotata.

Albumasar Almagestum commodissi-
me ampliavit.

Magnæ Ptolemaicæ cōstructionis com-
pendium, cum demonstrationibus
Tebitij circa ea, in quibus Ptolemæi
demonstratio deficit, &c. promissum
à Fr. Maurolyco.

Albeten author Arabs Almagestū Pto-
lemæi commodissime restringit.

In Magnam coordinationem Ptolemei,
G. Trapezuntij ifagoge.

Epitome Ioannis de Regiomonte in Al-
magestum, cuius priores sex libri Ge-
orgij Purbachij sunt. In eandē Hie-
ronymi Gemusæi præfatio, in qua
laudat totam astronomiam, & huius
compendij authores.

Procli hypotyposes, uide Tituli sexti
parte ultima.

Fr. Maurolyci introductorius in Alma-
gestum Ptolemæi.

Cl. Ptolemæi de imaginibus 7. & 8. Al-
magesti tabulas Fran. Sirigattus in
duos libros explicauit, quos de ortu
& occasu signorum inscripsit.

Astronomica pblemata Fr. Maurolyci.
Azophi Arabs continet etiam obserua-
tiones motuum. Extat in bibliotheca
Georgij Collimitij Tansletteri.

Aristarchi liber de Solis, Lunæ & terræ
inter se ratione ac distantia, in Italia
æditus.

Euclidis Phænomena, i. ascensionū Zo-
diaci demonstrationes: & quæ ratioe
ascensionis eius apparent in cœlo.

In eadem commentarios nouos scri-
bere cœpit G. Ioachimus Rheticus.
Mahumetis Aracensis, qui dicitur Al-
bategnius, obseruationes motuū So-
lis, Lunæ & stellarum fixarum. Pe-
treius excudit Noremburgæ.

Nicolai Copernici Toronensis de Reuo-
lutionibus sphaerarum mundi lib. 6.

G. Ioachimi Rhetici commentariorum
de Astronomia libri 9.

De symmetria motuum & motibus Fr.
Maurolycus.

Pomponij Nonni de crepusculis liber
impressus in Hispania.

Io. de Regiomonte de Cometis, demon-
strationes mathematicæ.

¶ Hactenus dictis Astronomicis libris,
qui demonstratiōibus fulciunt: sub-
iungemus aliqs simpliciter de astro-
nomia inscriptos, &c.

De astronomia aliqd scripserūt Anato-
dus Alexandrinus, Isidorus libro ter-
tio Etymologiarū opinor: Arnoldus
de Villa Noua, Gemma Frisius.

Rerum naturalium & diuinarum lib. 3.

Laurētij Bonincontri: primus est de
Deo & rebus diuinis, reliqui duo de
planetis, eorūq; motibus & effectib.

Astronomicorum libri 3. Ioachimi Rin-
gelbergij.

Astronomicarū & philosophicarū insti-
tutionum lib. 3. Guilhel. Hirsfaugien.

In astronomiam sensibilem introductio
Andræ Stiborij.

De mathematicis & cœlestibus problē-
mata Aristotelis sectione 12.

¶ Pars 2. Tabule subtenfarum in circulo reftarum linearem: item tabula triangulorum Sphæricorum, ex quibus deinde compositæ sunt astronomicae de doctrina primi motus.

- Sphæra mobilis in 8. capita & multas cōclusiones distincta, Fr. Maurolyci,
 Tabulæ sinuum Io. de Monteregio,
 Tabella sinus recti, Fr. Maurolyci.
 Tabella sinus recti, per gradus & singula minuta diuisa, ad tabulas directionum Ioannis de Regiomonte necessarias, cum quibus exemplis partes eiusdem tabellæ multū concordant, Chartæ sunt 4. impressæ in 4.
 Tabulæ angulorum & laterum triangulorum in planicie, Georgij Ioachimi Rhetici.
 Sinuum seu reftarū in circuli quadrante subtenfarum demonstratio, cum tabella per Orontium Finæum.
 Organum uniuersale ex supradicta sinuum ratione, quo Geometrici & astronomici canones practicantur, per eundem.
 De maxima Solis declinatione, Ioan. Maria.
 Tabula primi mobilis Io. Regiomontani. Vide Tituli 6. parte 1. de motu primi mobilis.
 Io. Blanchim tabulæ primi mobilis cum canonibus: extant apud Hieronymū Cardanum.
 Canones primi mobilis, Io. de Lignerij.
 Primi mobilis quadripartitus libellus And. Stiborij.
 Eiusdem liber instrumētorum primi & secundi mobilis.
 Primum mobile Petri Apiani.
 Io. de Regiomonte demonstrationes in Canones suarum tabularū primi mobilis. Item tres libros problematum in Almagestum, Extant apud Ioan. Schonerum.
 Obseruationes motuum Regiomontani, liber impressus.
 Canones in tabulā magnam Io. de Monteregio, promissi à Fr. Maurolyco.
 Tabulæ directionū, Io. de Regiomonte. In eisdē problemata Fr. Maurolyci.
 Astronomicus de ascensionib. Esculei.
 Tabula declinationum stellarum fixarum

Stephani Rosini.

¶ Pars 3. Qui in Astronomiam isagogas scripsere ita doctrina primi mobilis, ut de sphæra, &c.

- De sphæra Procli Diadochi liber Græcus, & Latinus Thoma Linacro interprete: promittitur etiam à Fr. Maurolyco. In eandem commentarius Ioan. Stoffleri; et præfatio Philip. Melanchthonis.
 Sphæra cœlestis syderū fixorum fabricandæ rationem scripsit Iacobus Zieglerus in ultima parte cōmentarij sui super sphæra Procli.
 De sphæra Autolycus.
 Orontius Finæus de sphæra mundi.
 De sphæra & astrorum ratione opuscula Theonis Alexandrini.
 De sphæra R. Abraham Cai, Hebraice & Latine, interprete Osualdo Schreckenfuchsis, cum scholijs Munsteri.
 Astronomica introductio Alfragani.
 De sphæra mundi Alfraganus. Alfragani compendium & Rudimēta Tebit Fr. Maurolycus promittit.
 In sphæram Ioannis de Sacroboasco commentarios scripserunt Cichus Esculanus, Ponticus Virmius, Io. Stofflerus, Petrus Cirenellus, & Hieronymus Cardanus. Eadem cum additione quadam, & nouo Commentario Iaco. Fabri, ædita est Parisijs 1507. in folio.
 Quæstiones in Sphæram mundi Io. de Sacroboasco, Petri de Aliaco.
 De sphæra, Alexander de Villa Dei, & Ioan. de Lignerij.
 Sphæram Campani promittit Fr. Maurolycus.
 De sphæra cœlesti Rupertus Lincolnensis.
 In geometriam & sphæram isagoge per Erotemata pro adolescentulis, excusa in 8. anno 1542.
 Sphæra materialis usus per Ioan. Dryandrum, Latine & Germanice.
 In Sphæram Archimedis Cl. Claudianus.
 Vbi longissimus dies, & ubi breuissimus, Plinius 2. 77.
 Dierum inæqualitatis ratio, Plinius 2. 19.

- Vbi & quādo nullæ umbræ, Plin. 2. 75.
 Vbi bis anno umbræ, & ubi in contrarium, Plinius 2. 76.
 De Lycei Iouis fano, in quod intrantes nullas iaciebant umbras, Leonic. 1. 44.
 Vmbram suam metiri quid sit, ex historia nato adagio, Cælius 26. 26.
 De diebus & noctibus libri 2, Theodosij philosophi.
 Theodosij de habitationibus, de noctibus & diebus librum promisit Fran. Maurolycus.
 Hemicyclium Borosi nouo inuento Iacobii Ziegleri.
 Empyreale maius, de toto uniuerso, id est, de mundi principio, medio & fine. Compendium eiusdē siue Empyreale minus, Guilielmi de Velde.
 De numero cœlestium orbium & motoribus eorum, Ioan. Ganiuetus primā parte amici medicorum.
 Vide plura Titulo quarto de Cosmographiæ rudimentis. Qui in secundū Plinij, uide in fine eiusdem Tituli.
- TITVLVS III. DE STELLIS**
in genere. Secunda pars erit de stellis particulatim.
- A**Rati Solensis phænomena & prognostica cum commentarijs Græcis, uide Tomo 1.
 Sporus Arati Græcus interpres antiquus.
 Arati poëma cum fragmentis interpretationum M. T. Ciceronis, Vergilij, Germanici Cæsaris.
 In Arati phænomena commentarij Latini, authoris innominati: cum Arato Græco Latinoq; & Hygino, &c. excusi apud Aldum, & Heruagium puto 1535. in folio. Cōmentariorum quos dixi author Latinus est, & Latinos aliquot authores citat, unde apparet non esse translātū ex Græcis.
 Arati phænomena transtulit Rufus Auienus: et nostro tēpore anonymus quidam ad uerbum. Io. Honterus tabulas cœlestium syderum in Aratum confecit.
 Leontij Mechanici Sphæræ Arati confectio Græce.
- Euclidis Phænomena.
 Cæsar dictator, & L. Aruntius Græce de astris scripserunt, teste Plinio.
 C. Iulij Higini Astronomicum poëticū, siue syderum historia.
 Syderum stellas cum fabulis & numero stellarum describunt Hyginus, et innominatus interpres Latinus in Aratum.
 Tabulæ cœlestium syderum à Stiborio & Durero simul cōpositæ, impressæ Norimbergæ.
 An quæ uisuntur sint planè syderū corpora. Item an stellæ suo luceant lumine, Cælius 1. 15.
 Stellæ cur scintillent, planetæ minime, Pontanus de stellis lib. 1.
 Ex cœlo, sole, luna, & reliquis stellis, prouidentia demonstratio: Theodoretus lib. 1. de prouidentia.
 De astris Aristoteles in opere de cœlo.
 De luminarib. mūdi, Vincentius li. 16.
 Ioachimus Camerarius sydera & stellas carmine elegiaco descripsit.
 Descriptio syderum, Plinius 18. 28.
 Syderum digestio, Plinius 2. 18. Eorundem in dies & noctes digestio, 18. 25.
 De stellis in quatuor mūdi cardinibus, Cælius 2. 21.
 De astrorum nominibus carmen Decij Aufonij.
 Vnde syderibus nomina, Macrobius in Somn. 1. 19.
 De fixis stellis & earum potestate, nominibus & motu, Cælius 1. 18.
 Quæ subsunt signis ac stellis fixis, earumq; imaginibus, Cornelius Agrippa 1. 32.
 Stellarum fixarum uires maximas esse, Pontanus lib. 4. de stellis.
 Quæ stellæ secundæ, Cælius 3. 25.
 De obseruatione stellarum fixarum, earumq; naturis, Hen. Corn. Agrippa, 2. 31.
 Stellæ & syderis differentia, Macrobius in Somn. 1. 14.
 Stellæ errantes unde nominatæ, ibidē.
 Aphanetæ stellæ, ac synodica, & acronyctæ, Cælius 21. 5.
 De signorum ortu & occasu libri 2. Fr. Sirigatti.

D E A S T R O N O M I A

- De stellarū ortu & occasu, Plin. 18. 27.
 De syderū musica, Plinius 2. 22. & Gla-
 reanus in Dodecachordo.
 Cur temporum uarietas ex emerſu uel
 occaſu fixarum ſtellarum aſſignetur
 à rei ruſticæ uel nauicæ doctoribus,
 Cælius 14. 10.
 Situm ſtellarū mutari pro temporibus,
 Pontanus de ſtellis lib. 3.
 Interualla ſyderum, Plinius 2. 21.
 De ſyderum magnitudine, Plinius 2. 11.
 De ſyderum motu & magnitudine, T.
 Lucretius lib. 5.
 Vtrū ſit ueriſimilius omnes ſtellas eſſe
 pares, an impares, Plutarch. Symp.
 9. 12.
 De repentinis ſyderibus & cometis, uide
 in Meteoris,
 ¶ Pars 2. De ſtellis particulatim.
 Lactei circuli deſcriptio, Ouidius Meta-
 morph. 1.
 Limbum pro Zodiaco accipi, Cælius
 24. 17.
 Quomodo accipiendum ſit apud Var-
 ronem limbus 12. ſignorum; & unde
 cælum & mundus dicantur, Crini-
 tus 4. 11.
 Zodiacus circulus quomodo in 12. par-
 tes diuiſus ſit, Macrobius in Somn.
 1. 21.
 Duodecim ſigna Zodiaci ad naturā ſo-
 lis referri, Macrobius Sat. 1. 21.
 De 12. Zodiaci ſignis & cœli portis can-
 cro & capricorno, uide Porphyrium
 in antro nympharum.
 De Zodiaco, Macrobius in Somn. 2. 8.
 De Zodiaco, Pontanus libro 3. de ſtel-
 lis: ubi et fabuloſas hiftorias refert 12.
 ſignorum, & prædictiones ex ſingu-
 lis in horoſcopo conſtitutis.
 De ſignis mobilibus fixis & comuni-
 bus, Pontanus lib. 4. de ſtellis.
 In quota ſignorum parte dierum cōtin-
 gant mutationes, Cælius 1. 21.
 Quæ ſigna quos uentos excitent, Pon-
 tanus lib. 4. de ſtellis.
 Signorum Zodiaci inæqualitas, Cælius
 24. 12.
 De ſignis tardis & uelocibus, Pontan.
 lib. 4. de ſtellis.
 De 12. ſignorum qualitatibus, Pontanus
 ibidem.
 De ſignis cœleſtib. P. Vergilius Maro.
 De ſtellis claris ac limpidis, arietis, ſcor-
 piij, ſagittariij, capricorni, piſciū, Pon-
 tanus lib. 4. de ſtellis.
 Antinoi ſtella, Cælius 11. 5.
 Cur aries ſignorum primus, Cælius 1. 9.
 Cur per cancrum anima deſcendere, per
 capricornum aſcendere dicatur, Cæ-
 lius 15. 23.
 Baſiliſcus in leone cœleſti quid, Cælius
 13. 8.
 De ſtellis regijs Leonis, aquariij, ſcorpij,
 tauri, Pontan. lib. 4. de ſtellis.
 De crinibus Berenices, Politian. 1. 68.
 Quod uirginis ſignum pro iuſtitia ſit à
 Nigidio Figulo acceptum, Crinit. 14.
 8. Vide Ouidium in Metam. & He-
 ſiodum in Operib. de Aſtræa. Virgo
 cœleſte ſignum, Cælius 18. 34.
 Boreæ ſcorpionis chelæ, Cælius 15. 7.
 Piſcium cœleſtiū hiftoria, Cælius 23. 5.
 Arcas cum Calisto matre in ſydera, O-
 uidius Metamorph. 2.
 Ariadnæ corona in ſyduſ, Ouidius Me-
 tamorph. 8.
 Hyades, Cælius 16. 16.
 Pleiades, ibidem; & Pontanus lib. 3. de
 ſtellis.
 Quid Tullius Tiro in cōmentarijs ſcri-
 pſerit de Suculis, & hyadibus, quæ
 ſunt ſtellarū uocabula, Gellius 13. 9.
 De Nodo, Auriga, Orione, Hædis, Hya-
 dibus, Capra, Vngula tauri, Lepore,
 Iugulis, Procyone, Canicula, Crate-
 re, Corona, Spica, Sagitta, Hædo, A-
 ra, Centauro, Arcturo, Cygno, Ser-
 pentario, Delphino, Lyra, Orpheo,
 Pontan. lib. 3. de ſtellis.
 De Cepheo, Aquila, Caſſiope, Adro-
 mede, Perſeo, Pegaſo, Engonaſi, Pri-
 ſti uel piſtrice, Cola piſce, Arcto, An-
 gue, Pontanus de ſtellis lib. 4.
 Qui uolet ſingula ſtellarum nomina ex
 Hyginio etiam & Arato, & alijs ad-
 ſcribat, & inter ſe conferat.
 Arctos unde & Cynofura, & Helice,
 Cælius 26. 19.
 Super eo ſydere, quod Græci Hama-
 xan, nos Septentriones uocamus, ac
 de utriuſq; uocabuli ratione & origi-
 ne, Gellius 2. 21.

Alloquitur

Alloquitur utrāq; ursam, Ouidius Tristium 4.

De sacro quod Caniculæ fieret, Cælius 17. 27.

De Caniculæ exortu, Plinius 2. 40.

De stellis Dióscuris, Plutarch. de placitis 2. 18.

TITVLVS IIII. DE COSMOGRAPHIÆ RUDIMENTIS.

DE stellis præcedente Titulo dictum est.

Cosmographia ad Geographiam pertinet, mutuatur autem quædam ab astronomia & sphericis. Ferè autem rudimenta & totum hoc quod ab astronomis mutuat Geographus, Cosmographiam recentiores uocant; ueteres simpliciter Geographiam dixerunt.

Cosmographia siue Geographia Cl. Ptolemæi.

De introductione Cosmographiæ, & spheræ materialis rudimenta Alberti Vespucij. Aliàs hunc Titulum reperio: Vniuersalis Cosmographiæ descriptio tam in solido, quàm plano, Americi.

Cosmographiæ aliquot descriptiones Ioannis Stoffleri: & de spheræ Cosmographica conficienda, cum quibusdam alijs in Ptolemæi Cosmographiam; Ioan. Dryander ædedit Marpurgi.

De spheræ mundi, Orontius Finæus. Sed de spheræ uide supra Tituli 3. parte 3.

Cosmographia Ioan. Schoneri.

De Cosmotheoria, Fernellius.

Laurentij Coruini Cosmographia, dans manuductionem in tabulas Ptolemæi, &c.

Fontini liber in descriptionibus Vniuersi.

Aristoteles de mundo ad Alexandrum, Græce & Latine Guilielmo Budæo interprete, & L. Apuleio. In eundem scholia Simonis Grynæi. Plura uide in Physicis, ubi de mundo agit.

Cleomedis Cosmographia siue circularis inspectio, Græce & Latine Geor. Valla interprete. In eandem Ioan.

Pediasimi enarrationes.

In cosmographiæ libros introductio Ælii Antonij Nebrissenfis.

Cosmographica spheræ Gasparis Voepel Medelbach.

Rudimentorum cosmographicorum libri Ioan. Honteri prosa; & rursus carmine, adiectis geographicis tabulis.

De distinctione Zodiaci, cæli stellati, et partium eius, & correspondentia ad Zodiacum nonæ spheræ seu primi mobilis, Io. Ganiuetus secunda parte Amici medicorum.

De zonis & climatibus mundi, Morientes quidam cõuersus è Græco ab autore Luminis animæ.

In secundum Plinij scripserunt Colinus, Ioachimus Vadianus, Iacobus Milichius, & Iacobus Zieglerus, & Aquæus qui in totū Pliniū scripsit.

TITVLVS V. DE GLOBIS, Astrolabijs, Meteoroscopicis, Quadrantibus ac Gnomonicis instrumentis.

CANONES globi cosmographici Andrea Stiborij.

Gemma Frisij globi astronomici.

De constructione solidæ spheræ Iacobus Zieglerus.

Astronomicus globus Ioan. Schoneri.

Spheræ materialis explicatio Io. Dryandri.

Astrolabium nihil aliud est quàm globus in plano: unde & planispheriū uocant.

Astrolabium siue Planispheriū Cl. Ptolemæi, è Græco uertit Rodolphus Brugensis: impressum Basileæ cum Arato Græco commentarijs illustrato, &c. Idem Planispheriū Maslem quidam ex Græca in Arabicam linguam transtulit.

De astrolabio libellus Græcus Nicolai Sophiani, impressus Romæ in 4.

De astrolabij compositione & utilitate Messahalach, & Hermannus Contractus, Io. Stofflerus, et Iacobus Kœbelius Germanice & Latine.

De cõpositione astrolabij Alpharabius, Io. de Regiomonte, & Io. Eligerus.

Astrolabij demonstratio Iordani Nemonarij. Eiusdem Planispheriū.

Astrolabij facies in clypeo Austriaco.
 Compositio astrolabij & utilitas, & alio-
 rum quorundam instrumentorum,
 Ioannis de Gmunden.
 De astrolabij usu, Georg. Valla, Io. Po-
 blatio, Io. Eligerus.
 De astrolabio, Orontius Fineus, Anda-
 lo, Hermannus Contractus, Aboas-
 fari, Henricus Bate, Ioan. Eligerus,
 Ioan. Danck de Saxonía, Albertus
 Magnus.
 Astrolabij tabulæ & explicatio, Caspari
 Kolb.
 Astrolabium planum Petri de Apono:
 idem denuo recusum opera Ioã. An-
 geli.
 Astrolabij inuentio, & partes, Cælius
 12. 9.
 Astrolabium Siculi cuiusdã uiri docti,
 Venetijs apud Iuntam, anno 1543.
 Canon super Albione, Astrolabio, Tor-
 queto, & Quadrato Geometrico, Io.
 de Monteregio.
 Astrolabij canones, Ge. Purbachij. Ca-
 nones breuissimi, per Io. Dryandrũ.
 Cum Ioã. de Monte regio Tabula primi
 mobilis, impressa, inuenies mirum &
 fecundissimum usum, ac expeditam
 praxin plurium tabularum, & penè
 omnium instrumentorũ, puta Astro-
 labij, Sphæræ, Organi Ptolemæi, Me-
 teoroscopij, Armillarum, Torqueti,
 Rectanguli, Quadrantum, &c.
 Monalosphærium Io. Fernelij, uide To-
 mo primo argumenta 4. partium hu-
 ius operis.
 De Astrogemetro, Io. Eligerus.
 De astrolabio uel astronomia abbrevia-
 tio ex Arabico translata, authoris in-
 nominati, Christiani tamen, liber an-
 tiqus, non indoctus in membrana
 manuscriptus in 8. in libraria Tigurina:
 incipit, Ad intimas summæ phi-
 losophiæ disciplinas. Ex præfatio-
 ne authoris: Est autem Vuahtalero
 ra Latinis planasphæra, uel astrola-
 bium Ptolemæi, &c. Placuit autem
 mihi in primis pauca de eius utilita-
 tis effectib. perstringere, ut prudens
 animus quid ex hac petat, sciat, &
 Arabici fontis unde Dei amminicu-
 latione deriuata est, stabilẽ obserua-

re seriem, non quasi nouum aliquid
 dicendo, sed quasi neglectũ aut obli-
 tum commonendo, &c. In calce autẽ
 completi opusculi de eius constru-
 ctione dicam, eò quod & maioris sit
 studij, & quod apertior sit constru-
 ctionis ratio post cœptam sententiã,
 quod opusculum cuilibet uelit com-
 plicare libro, siue canonibus Ptole-
 mæi, siue Vitruuiõ, qui & ipse afflu-
 enter constructiones horologiorum
 assequitur, sapientum cõmendo cen-
 suræ, dum illud sanctæ ecclesiæ repræ-
 sentasse sufficiat. Sunt autẽ duo
 libri, & singulis præfigitur capitum
 suorũ series. Chartæ sunt 5. in perga-
 meno. Deinde sequitur Titulus. In-
 cipit de Horologio secundum Alcho-
 ran, id est Sphæram rotundã, In pri-
 mis de horis Dici. per 5. folia. De-
 inde sequuntur duæ epistolæ astro-
 nomicæ, una Adalbaldi, & altera in-
 nominati authoris ad Adalbaldum,
 Et postea, Liber de figuris & men-
 suris geometricis. Deinde, Liber geo-
 metricus, altitudinẽ & planitiem me-
 tiri docens, paulò maior charta 1. De-
 inde, Mensurarum nomina, theore-
 mata quædam Geometrica, & me-
 tiendi exempla.

¶ De Meteoroscopijs et Quadrantibus.

Albionis demonstrationes instrumenti
 Astronomici, sic ab authore uocati,
 nati ex Albione insula; cuius etiã li-
 ber extat non impressus. Super eo-
 dem instrumento Canones Io. de Re-
 giomonte.
 Saphæa recentioris doctrinæ patris Ab-
 rusahk Azarchelis sumi astronomi.
 Iacobus Zieglerus Hemicyclium scri-
 psit, quale Berofus inuenisse fertur,
 excavatam ex quadrato.
 Meteoroscopium Io. de Monteregio.
 Meteoroscopij compositio, Io. Stabij.
 Meteoroscopion Iacobi Ziegleri non-
 dum impressum.
 De Meteoroscopijs Ioã. Vuerneri libri
 6. non impressi, è Georgio Hartman-
 no Norimbergensi ab interitu uin-
 dicati.
 Quadratum Geometricum Ge. Purba-
 chij,

- chij, quo facile cœli & terræ superficiem metiri licebit.
- Compositio noui Quadrantis Prouatij Iudæi.
- De cōpositione Quadrantis Cāpanus.
- De radijs uisorijs, astronomicis instrumentis (Ptolemæus Regulas Hipparchi uocat) Io. de Montereio, & Gemma Frisius.
- Gnomonis canones Ge. Purbachij.
- Astronomicum inuentū Demetrii Triclinij.
- De umbris ad horologiorum confectiōnē, liber Apiani, nescio an excusus.
- Horologiographa Seb. Munsteri.
- De generalis horarij structura & usu, Ioan. Fernelius parte prima Monalo spherij.
- Quadrans uniuersalis Petri Apiani.
- Quadrans Cl. Ptolemæi.
- De uarijs Quadrantibus Andreas Stiborius.
- Quadrans astrolabicus uniuersalis Orontij.
- De utilitate Quadrantis Io. Eligerus.
- Cōpositio Compassi cum regula ad omnia climata, Ge. Purbachij.
- De Solis altitudine tabula Georg. Purbachij.
- De uarijs horologijs libellus Andreæ Stiborij.
- Horometrum ad omnia climata, Ioan. Stabij.
- Horoscopion uniuersale in lineis heliicis, & aliud in lineis columnaribus, Ioan. Stabij: qui & alia multa instrumenta composuit, ut Tomo 1. indicauimus.
- Horologiū Lunarē compositio eiusdē, Quis horologia diuersi generis primū inuenerit, Polydorus Vergilius 2. 5.
- Achillis P. Gassari Sciatherion Pedarium, astronomicum & Geometricum inuentum.
- Solariorum fabrica ad omnem horizon tem Fr. Maurolyci.
- De horologijs solaribus & quadrantibus libri 4. Orontij Finæi.
- Quadrans astrolabicus pro tota Europa Orontij Finæi.
- De Rotarijs & alijs horarijs, uide inter Mechanica.
- De horologio, Guilh. Hirsaugien, & Plinius 2. 78.
- Clepsydræ notiones plures; hydrologiū quid, itē de clepsydris, Cælius 18. 39.
- De solaribus horologijs inscribēdis Germanicus liber Io. Dryandri.
- De horarij Solaris, quod Compassum uocant, structura: & de Magnete, Io. Dryandri libellus nondum æditus.
- De horarij structura & usu, Ioan. Fernelius.
- Compositio horologiū in muro plano, liber impressus nescio cuius authoris.
- Ioan. Stofflerus in Calendario suo docet horologiū compositionem in muro et in plano.
- Annulus uulgaris horarius, cuius usus ad certam regionē instituitur, Ioan. Dryandri liber excusus Marpurgi apud Ceruicornum 1537. in 4.
- Annuli liber duplo auctior in secunda æditione per Io. Dryandrum.
- De usu annuli astronomici Gemma Frisius.
- Annulus sphericus Ge. Pylandri.
- Astronomicus annulus Boneti Iudæi, uel Boni, item Prouatij Iudæi. De eodē Orontius in Protomathesi sua.
- Annuli structura Burchardi Mittobij.
- Cylindri astronomici explicatio Ioan. Dryandri.
- De umbrarum dimensione Achillis P. Gassari tabula.
- Iacobi Kœbelij libellus Germanicus, de hora diei cognoscenda ex longitudine umbræ humanæ; & aliter, cū gnomone in sua cuiusq; manu.
- Folium populi, & diuersa genera Quadrantum ac Nocturnalium Petri Apiani.
- Disciplina rationabiliū Solarium, Isaac Argentarij.
- De nautica buxula Io. Quintinus.
- Petrus Peregrinus de Maracurt scripsit de Magnetis usu: item Nicolaus Tartalea de eodē Italice, in libro quem Quæsitā inscripsit.
- Usus instrumenti Nocturnalis pro captandis horis ex stellarum aspectu, per Io. Dryandrum.
- Lunare, liber impressus nescio cuius authoris.

Epigones Gnomonicus citat à Plinio.
 Horoscopia, Heliotropia; Gnomon, uel
 umbilicus; diopi, diopteres; Gnomo-
 nice apud Gellium quid; dioptrę quid,
 Caelius 12. 9.
 Horologium Hierosolymiticum, Græ-
 ce extat Venetijs ad S. Antonium.
 Georgius Hartmannus Mathematicus
 Norimbergens, ædidit multos typos
 horologiorum omnis generis.

TITVLVS VI. DE MOTV
 primi Mobilis & secundorum mobilium
 siue planetarum.

DE motu cœli & planetarum, Pontan.
 de stellis lib. 1.
 Stellæ errantes contrario quàm cœlum
 motu uersari, Macrob. in Somn. 1. 18.
 Quæ ratione inferiorum sphaerarum stel-
 læ in Zodiaci signis meare dicantur,
 cum in eis non sint: curq; ex his aliæ
 breuiori, aliæ longiori tempore Zo-
 diaci signa percurrant, Macrob. in
 Somn. 1. 21.
 Quos terminos habeat motus planeta-
 rum, Marsilius 2. 4.
 De natura syderum errantium, Plinius
 2. 8.
 Errantium motus & luminum canoni-
 ca, Plinius 2. 15.
 De cœlestibus motib, siue calculo, Guil-
 helm. Aegidius.
L. Gauricus annuas, menstruas ac diur-
 nas pgressiones Apheticorum quinque
 locorum examinauit.
 De septem planetis, Plinius 2. 6.
 Catholica syderum errantium, Plinius
 2. 17.
 Planetæ reuerentur Solis aspectum, Mar-
 silius 8. 60.
 Quæ sydera eadem aliàs altiora, aliàs in-
 feriora uideantur, Plinius 2. 16.
 An planetæ colores habeant: unde col-
 ligi eorum possit natura, Caelius 1. 17.
 Cur in planetis uarij cernantur colores,
 Caelius 1. 15.
 Quæ ratio colores eorum mutet, Plinius
 2. 18.
 Cur planetarum uocabula diebus tribu-
 ta, &c. Politian. 1. 18.

¶ De Sole.

De singulis planetis quædam, præfer-

tim ad philologiam pertinentia, uide
 in Theologia ethnicorum.
 De sole inuisibili ex Platone, Cæl. 16. 17.
 Planetæ reuerentur Solis aspectum, Mar-
 sil. 8. 60.
 Quem Cicero & quem Plato Soli inter
 errantes stellas assignauerit ordinem,
 Macrob. in Somnium 1. 19.
 Cur Sol non absolute, sed ferè medius
 inter planetas esse dicatur, ibidem.
 Solis inter planetas locus, Cæl. 24. 17.
 Solis per Zodiacum cursus, Caelius
 24. 12.
 Solis motus, & dierum inæqualitatis ra-
 tio, Plinius 2. 19.
 Figuræ de sole & luna, Max. Planudes,
 Canones de motu Solis & Lunæ Seb.
 Munsteri.
 Iuliani oratio de sole ad solstitium, Græ-
 ce extat.
 De transmigratione Solis circa austris-
 num uerticem & capricornum, Tze-
 tzes 8. 188.
 Quæ ratione Sol nunc ad nos accedere,
 nunc à nobis recedere possit, Lucre-
 tius 5.
De Sole & Luna Marsilius Ficinus.
 In eundem librum apologiã scripsit
 Epistolarum suarum lib. 12. epistola
 6. In eundem ibidem epistola 8. &
 10. & 11. & 14. & 18. & 25. 27. & 30.
 Regiæ Solis descriptio, Ouidius Meta-
 morph. 2.
 De sole & lumine Marsilij Ficini lib. 2.
 Solis præcipue laudes, Caelius 24. 14.
 De diuersis nominibus Solis, deq; eius-
 dem magnitudine, Macrob. in Som-
 1. 20.
 De hoc, Despicio orbem Solarẽ, ascen-
 do illum Martis, & illum Iouis per-
 transeo, Tzetzes 12. 410.

¶ De Luna.

Lepidum Seueriani cõmentum de Lu-
 næ factura & Solis: deq; mensuris
 diebus & annuis, Politianus 1. 94.
 Cur Lunæ appellatione mundus signi-
 ficetur, item mens nostra, Cæl. 20. 7.
 De Lunæ motu, Plinius 2. 14.
 De facie apparẽte in circulo Lunæ, Plu-
 tarchus.

De lunæ maculis, Põtanus de stellis li. 1.
 Lunam

Lunam ex se non lucere: Cur ei proprium lumen non sit tributum, Pontan. de stellis lib. 1.

Cur Luna lumen suum mutuetur à Sole, sicq; luceat, ut tamen non calefaciat, Macrobius in Somn. 1. 19.

De Sole & Luna, &c. Marsilius Ficinus, uide paulò superius in Sole.

Lunam semper mediã lucere, Pontan. de stellis lib. 1.

Cur uaria specie augetur Lunę lumen, & decreseat, Lucretius 5.

Silentia Lunę quę, Politian. 1. 100.

Septem ab alijs dici Lunę permutationes: Quid phasis, Cælius 20. 7.

Lunę motus, qui cenodromus dicitur: Lunus deus, Cælius 20. 7.

Cur Luna annuos Solis cursus mensuris peragat spacijs, Lucretius 5.

Horologii Lunariorum compositio, uide Titulo quinto de instrumentis.

¶ De Eclipsibus.

De Solis magnitudine & Lunę, Cleomedes lib. 2.

De oppositione & coniunctione Lunę, & circulis Solaribus & Lunaribus, Isaac monachus.

De eclipsibus, Hermānus Contractus. Eclipsium aliquot Solis & Lunę descriptiones, Phil. Melanchthonis, &c. Vi de Tomo 1. in Laur. Bouincontro.

Defectus Solis & Lunę, & de nocte, Plinius 2. 10.

De defectibus, Plinius 2. 13.

De defectu Lunę lib. 1. Maximus Taurinensis.

De syderum inæqualitate, & de eclipsi, & ubi, & quare, Plinius 2. 72.

De Solis & Lunę defectu, Lucretius 5.

De affectionibus Solis, Honorius. Cur cum ambitus ecliptici Solis ac Lunę pari constent numero, Luna apparet sæpius defectū pati quàm Sol, Plutarch. Sympos. 9. 10.

¶ Tabulę motuum ex Ptolemęi doctrina promanantes.

Theonis & Procli tabulę astronomicę Gręcę.

Tabulę Ptolemęi abbreviatę, non per Theonem, sed alium recentiorem,

Gręcę, bene compositę, &c. In Italia extant.

Liber quidam aut tabula de interuallis temporum à momento usq; ad certum annos, Romę in Vaticana extat Gręcę.

Noui canones in tabulas eclipsium Copernici, per G. Ioachimū Rheticū.

Tabulę motuum Nicolai Copernici.

Tabulę astronomicę Abenuergam Hebręi; & alię Prophatię Iudęi.

Arzachelis & Albategnij tabulę, ex quibus postea desumptę sunt Tabulę Toletanę, non impressę.

Stellarum fixarum tabulę nouę, G. Purbachij.

¶ Tabulę Alfonso & earum propagines.

Tabulę astronomicę Alfonso regis. Tabula proportionalis, omnibus astronomicis supputationibus indifferenter accommoda, per Orontium Finæum.

Canones in tabulas tabularum Ioan. Gmünden.

Canones tabularum Ioan. Danck de Saxonia.

Canones primi mobilis, Ioannis Danck de Saxonia.

In Tabulas Alphonsi Canones, Io. Lucilius Santritter.

In Alfonso tabellas problemata Fr. Maurolyci.

Tabulę astron. & canones, Ioanis Blanchini Bononiensis.

Canones eclipsiales Ioan. Danck de Saxonia.

Ioannes de Linijs de cõiunctionibus & oppositionibus Luminarium.

Canones in tabulas eclipsium Alfonso Ioannis de Blanchinis, Hier. Cardanus habet.

Tabulę Eclipsium Georgij Purbachij.

In Tabulas eclipsium Purbachij Fran. Maurolycus.

De synodis & Plenilunijs supputandis, L. Gauricus.

Abrahę Zacuti Almanach perpetuū, Iosepho Vicino interprete.

Astronomicę tabulę Elizabeth reginę per L. Guaricum.

- Alfonfus Hispalensis Elifabethæ regi-
næ dicauit tabulas astronomicas, ac
in eisdem demonstrationum theore-
mata.
- Tabulæ quindecim domorum Ellucha-
sem.
- Tabulæ Chryfocochies astronomicæ.
- Tabulæ astronomicæ Græcæ literis au-
reis scriptæ, in bibliotheca quadam
Italiæ extant.
- Præfatio Philip. Melanchthonis in tabu-
las resolutas (quas primus Ioan. de
Gmünden composuit, postea Io. Lo-
cher Francfordiæ ad Viadrū & alij
quidam ædiderunt.)
- Tabulæ astronomicæ locupletatæ, Io.
Schoneri.
- Tabulæ resolutæ de supputandis syde-
rum motibus, Io. Verdunni.
- Tabulæ motuum planetarum Io. Haf-
furti, impressæ Norimbergæ à Pe-
treio.
- Ioã. Stœffleri tabulæ astronomicæ, quibus
continentur, Solis & Lunæ aspe-
ctuum exactissima supputatio, redar-
gutio cyclorum ueterum de aspectu-
um reditu, Eclipsium Luminarium
prædictio, instrumenti astrologici ad-
ditio.
- De motibus planetarum Io. Gmünden.
- ¶ *De hypothesebus motuum seu theoricis,
deq; instrumentis hypothesecon.*
- Hypotyposis astronomicarum positio-
num Procli: quæ isagoge quædã est
in Almagestum Ptolemæi. Latinam
fecit Georg. Valla, & nuper Esdra-
mus Rœdinger magister artium Li-
psia.
- Aristarchi liber de Solis, Lunæ, & terræ
inter se ratione, magnitudine & di-
stantia, in Italia æditus.
- Præfatio in Alfraganum Phil. Melanch-
thonis.
- Alphragani compendium promissum à
Fr. Maurolyco.
- Theoricæ Iacobi Cremonensis.
- De sphaeris earumq; circulis & moti-
bus, Leupoldus de Austria libro 1.
Nugæ, ut audio.
- Ioan. de Regiomonte contra Theoricæ
Cremonensis.
- Theoricæ planetarū Georg. Purbachij,
Philippi Melanchthonis in eisdem
præfatio.
- In G. Purbachij planetarum theoricæ
commentarius Fr. Capuani: & Al-
berti Prusa: Iacobi Fabri, & Fran.
Maurolyci.
- Petrus Aponus & Georg. Purbachius
theoricæ planetarum illustrarunt.
- Theoricæ planetarū Iacobus Faber cõ-
posuit, quæ Iodocus Clithoueus
elucidauit cõmentarijs, argumentū
& fundamentū totius operis ex Ge.
Purbachio est sumptum, Viues.
- Erasmus Ranoldus mathematicū profes-
sor Vitembergæ ædidi locupletissi-
ma commentaria in Theoricæ plane-
tarū Purbachij, impressa Vitēbergæ.
- De motu octauæ sphaeræ Tebetius, Io.
de Regiomonte, Io. Vuernerus, Frã.
Maurolycus, Augustinus Ritius.
- Theoricæ astronomiæ, Campani.
- De æquinoctio, Beda.
- De æquinoctijs, Albertus Pighius.
- De motu octauæ sphaeræ, & de æquino-
ctijs contra Pighium, Marcus Bene-
uentanus.
- Alberti Pighij apologia aduersus nouã
M. Beneuentani astrologiã, quæ po-
sitionem Alphonsinam ac recentio-
rum omnium de motu octauæ orbis
multis modis deprauauit, & secum
pugnantem fecit. Breuis enarratio
Alphonsinæ positionis per eundem.
- Theoricæ corporum cœlestium Iac. Fa-
bri Stapuleñ.
- Aequatorium Campani, Norimbergæ
excusum.
- Aequator planetarum, Fran. Sarzosi.
- Petri Apiani astronomicum Cæsareum,
ab ipso excusum.
- Organū Vranicum pro Theoricis pla-
netarum, Sebastiani Munsteri.
- Georgij Ioachimi Rhetici de astrono-
miæ principijs libri 2.
- Eiusdem de reuolutionibus Sphaerarū
mundi Narratio prima.
- Fabrica astrarij siue Opus planetarum
Ioannis de Dondis: prima pars ope-
ris compositionē instrumenti, secun-
da usum docet.
- Liber instrumentorum pro motibus cœ-
lestibus

- lestibus facillime indagandis Guiller-
mi Aegidij.
- Canones Aequatorij Astronomici, om-
nium ferme Vranicorum Theorema-
tum explanatorij, per Io. Schonerũ.
- Tabulæ radicum extractarum ad fines
annorum conscriptorũ cum demon-
strationibus exemplaribus pro moti-
bus planetarum ex Aequatorio au-
cupandis, per eundem Schonerum
super meridiano Norimbergensi.
- TITVLVS VII. TEMPO-
rum & annorum ratio.
- DE temporum ratione, Beda.
Temporum distinctio ex astrono-
mis & medicis, Cælius 30. 3.
- De annis, diebus, & tempore, Textor
in officina 294.
- Ioachimus Fortius Ringelbergius de
temporibus.
- Mensium annorũ, & dierum ordo Ge-
orgij Gemisti.
- Annus magnus, Aelian. fol. 45. uariæ
hist. Græcæ.
- Censorini liber de die natali ad rationẽ
anni & temporum pertinet.
- De anno uertente, & quantus uniuscu-
iusq; errantium magnus sit annus,
Plutarch. de placitis 2. 31.
- Quam multiplex annus apud diuersas
gẽtes fuerit, & qui annus Romanis,
quodue principũ anni sit, Alexand.
3. 24.
- De annorum diuersitate, quodq; is qui
uerẽ annus uertens est ac mũdanus,
quindecim nostrorum annorum am-
biat milia, Macrob. in Somn. 2. 11.
- Quis primus inuenerit numeros, & de
uario apud gentes numerandorum
annorum modo, Polydorus 1. 19.
- Qui primi constituerint annum, & q̃
uariũ, & inuenerint hunc annum
quo utimur, Polydorus 2. 4.
- De annis Arabum & Latinorum, Al-
fraganus.
- De annorũ uarietate, Pontanus de stel-
lis lib. 1.
- Quomodo annũ ordinauerit populus,
Macrob. Saturn. 1. 12.
- De ordinatione anni per Numam, &
quæ causa fuerit intercalandi, quoq;
- tempore primum intercalatũ sit, Ma-
crob. Sat. 1. 13.
- Quem in modum primum Iulius, dein-
de Augustus Cæsares annum corre-
xerint, 1. 14.
- De ratione bisextili liber 1. Bedæ.
- Palmam Aegyptijs annũ indicare, Cæ-
lius 5. 6.
- Anni ratio & bisexti, Cælius 24. 12.
- De hoc, Multis in decadibus reuolutis
annis, Tzetzes 10. 334.
- Quid esset lustrum conditum, Polydo-
rus 2. 3.
- Annum millesimum expectare quid sit,
Cælius 2. 12.
- Bidentes hostiæ quæ, & cur ita dictæ,
Gellius 16. 6. Sed hæc & similia ad
Grammaticã potius & Philologiam
referenda erant.
- Quatuor anni partes, Ouidius Metam.
2. Annus in 4. partes, idẽ Metam. 15.
De iisdem Ausonij carmen.
- Quid Mutius scripserit super ea mulie-
re, quam maritus non iure usurpauit
set, quod rationem ciuilis anni non
habuerit, Gellius 3. 2.
- ¶ De mensibus.
- De mensibus & 4. anni partibus car-
men Decij Ausonij.
- Theodori Gazæ liber de mensibus At-
ticis Græcus, & Latinus Ioanne Per-
rello interprete. Eiusdem Perrelli
de ratione Lunæ & Epactarũ secun-
dum Gazam libellus, cũ tabula perfe-
cti ambitus annorum intercalarium.
Simul excusa sunt Basileæ 1536. in 8.
- De mensibus dialogus C. Calcagnini.
Io. Philadelphiensis.
- Ianuarius unde, Cælius 15. 23. & 23. 10.
- Cur Romani Ianuarium principũ an-
ni faciunt? Olim enim Martius pri-
mus numerabatur, Plutarch. probl.
Rom. 18.
- Qui mensis apud Delphos Bysius uoca-
tur, & quare? Plutarchus problem.
Græc. 9. Est autem is mensis qui uer
incipit.
- Thargelion mensis qui sit, Thargelia fe-
sta. Thargelionis diem fuisse Græcis
auspicatissimum, Cælius 17. 29.
- Delphinus mensis, Cælius 8. 6.

- Tabula de mensibus Græcorum Philp. Melanchthonis.
- Mensium singulos suum habuisse nomen, Cælius 25. 30.
- Qui dii singulis mensibus apud ueteres præponerentur, Crinitus 8. 8.
- Quid quoque mense in agro fieri oporteat, Plinius 18. 26.
- De annis & mensibus, cæterisque temporum partibus, Lilius Greg. Gyraldus.
- Cur mensis dicatur bos aut uitulus, Cælius 14. 9.
- Mensium prima constitutio & diuisio, Polydorus 2. 4.
- ¶ De Fastis.
- De primo festorum dierum instituto, ac unde mos sit adscribendi bene meritos de Christiana religione diuorum catalogo, Polydorus 6. 8.
- Quæ discrimina diuersitatesque fuerint dierum apud Romanos, ut festi, ferie diuersæ, nundinæ, &c. Macrobius Sat. 1. 16.
- Idus cuiusque mensis apud ueteres Romanorum maxime festas & feriatas fuisse, & quid apud exteros, Alexander ab Alex. 3. 8.
- ¶ De superstitione dierum plura dicuntur in Astrologicis.
- Qui dies atri, quiue fausti sint, Alexander ab Alex. 4. 20.
- De atro, id est, pseudologista uel apophrade, Lucianus.
- Albi dies qui, Cælius 14. 9.
- Parœmia quæ dicit, Diem nefastum hunc atque ephylum, Tzetzes 10. 303.
- De superstitione super diebus aliquot, scilicet postridie calendas, nonas, & idus; item quarto quoque die ante eadem, uide Gellium 5. 17. & alias superstitiones apud Hesiodum de diebus. Septima post decimam felix, Cælius 20. 3. Tetrastix qui, ibidem.
- De religiosis, id est, infaustis & infamibus mensium quorundam diebus, Valerius 7. 1.
- Dierum obseruatio apud Romanos, Qui dies postriduanæ, Hesiodica ratio de diebus felicibus. Item astrologorum placita & Christianorum, Cælius 14. 9.
- Quid est quod idibus Ianuariis permisum est ut tibicines muliebri habitu urbem lustrent? Plutarch. problem. Rom. 55.
- Ante initium quadragesimæ induere personas unde mos sit, Polydor. 5. 2.
- Per Dominica natalitia ministrum quempiam facere dominum unde mos sit, Polydorus 5. 2.
- Calendæ decembres Saturnales, Statius Sylvarum lib. 1.
- Martij calendis per arua cum faculis accensis currere unde mos sit, Polydorus 5. 2.
- Fabatiæ calendæ, Cælius 9. 8.
- Maij calendis in agros exire unde mos sit, Polydorus 5. 2.
- Quare Athenienses secundam Augusti excipiant, Plutarch. Symp. 9. 6.
- Cur idibus Sextilis festum agunt serui omnes ac seruæ, uxores autem capita purgare ac lauare consueuerunt, Plutarch. probl. Rom. 100.
- Quid est quod postridie calendas, nonas, idus, nec quoquam exire, nec peregre proficisci consueuerunt? Ibidem problem. 24.
- Cur tria mensis principia & dies quasi quosdam legibus præstitutos habent, qui dierum idem interuallum in medio capiunt, Plutarch. probl. Rom. 23.
- ¶ De calendis, nonis, idibus (quod ad mensis diuisionem: nam superstitiosa quedam de iisdem proxime diximus) & nominibus dierum Septimanæ.
- Qui primi menses diuiserint in Nonas, Idus, & calendas, ac quis excogitauerit numerum aureum, Polydorus 2. 4.
- De calendis, idibus, ac nonis, Macrobius Satur. 1. 15.
- De eisdem libellus Matthæi Duni.
- Intra calendas quid significet, utrum ante calendas, an calendis, an utrumque, Gellius 12. 13.
- De nonis Caprotinis quæ tradantur, Alexander ab Alex. 5. 4.
- Cur errantium syderum uocabula diebus tributa, rationesque inibi ordinis eorum scitu relatuque iucundæ, Politianus 1. 8.

Quare cognomines planetis dies, perturbatum illorum ordinem etiam uariantes numerent, Plutarch. Symp. 4. 6.

A quibus errantium syderum uocabula fuerint diebus per hebdomadam primum tributa, Polydorus 6. 5.

Qui primitus mutauerint Solis & Saturni dierum nomina in Dominicū & Sabbatum: ac reliquos hebdomadæ dies in ferias distinxerint, Polydorus 6. 5.

¶ De diebus, & horis.

Quomodo primitus alij aliter dies obseruarent & noctes diuiderent, Polydorus 2. 6.

De temporibus terminisq; dierum, qui ciuiles nominantur et usq; quaq; gentium uarie obseruantur, & de anno ciuili, Gellius 3. 2.

Quomodo dies obseruentur, Plin. 2. 79.

Quādo dies tam apud Romanos quā exterarum gentes incipiat, Alexander ab Alex. 4. 20.

De principio ac diuisione ciuilis diei, Macrob. Sat. 1. 3.

Cur diei principium de media nocte numerant, Plutarch. problem. Rom. 84.

Deos meridie ingredi per portam Austrī: Tempora meridie nemo adit, Cælius 15. 23.

Quis horas primum constituerit, arthorologia diuersi generis inuenerit, Polydorus 2. 5. Plura de horologijs reperies supra, ubi de instrumentis astronomis.

Horarum ratio, Cælius 12. 9.

Cur alternis, nunc breuiores, nunc longiores sint aut dies aut noctes, Lucretius libro 5.

Qua ratione nox fiat, qua item oriatur lux, Lucretius lib. 5.

Quæ ratio diurnæ lucis in terris, Plinius 2. 73.

De inæqualitate dierum ac noctium, Ponsanus libro 4. de stellis.

Gnomica de diurna luce, & horologio primo, Plinius 2. 74.

TITVLVS VIII. CALENDARIJ, siue cōputus ecclesiasticus & Ephemerides.

FAstorum liber Decij Aufonij.
De paschate, uide in Theologia de ritibus ecclesiæ.

De tempore celebrationis paschalis, Io. Zæstius.

Paschalis cyclus magnus S. Dionysij abbatis Romani.

Ephemeris 12. mensium, Bedæ.

Canones in circulum decennoualem, Bedæ.

Ioannis de Sacrobosco computus. In eundem præfatio Philippi Melancthonis.

Computus Græcorum & Latinorum, liber inuentus in cœnobio quodā Bobij Italiæ oppidi, teste Raphaële Volaterrano.

¶ De Computo siue Calculo ecclesiastico scripserunt, Albo Floriacensis, Alexander de uilla Dei, Campanus, Franco Leodiensis, Guilhelmus Durandus, Georg. Macropedius, Hermannus Cōtractus, Helpericus, Heinrichus de Bruxellis, Ioan. Trittenhemius, Isidorus, Ioan. Spangebergius, Marianus Fuldenis, Petrus de Dacia, Rabanus Fuldenis, Rupertus Linconiensis, Sigebertus.

Computus ecclesiasticus uel astronomicus Petri Cracouiensis.

Computus manualis metricus Aniani, cum commentario.

Calendarius chiometricus Georgij Macropedij.

Cisianus (sic dictus à principio sui) Philippi Melancthonis, impressus cum calendario Erasmi Renoldi, Vitembergæ.

Almanach perpetuum R. Abrahamæ Zacuti, & Georgij Purbachij.

In diarium perpetuum canones Franco Maurolyci.

Calendarium Campani.

Calendarius Ioannis de Regiomonte cum incētionibus, Germanice & Latine æditus.

Calendarium ecclesiasticum Nicolai abbatis monasterij de pomerio.

Ioannis Stofflerini Calendarium Romanum magnum cum abaco regionum, ita perfectum, ut qui id habuerit

DE ASTRONOMIA TITVL. VIII.

- rit, ex præcedentibus nullum desideret.
- Canones in perpetuam tabulam temporum Ioan. Lucidi. Idem scripsit de emendatione temporum ab orbe condito.
- De supplemento Almanach Hieronymus Cardanus.
- De restitutione temporum & motuum cœlestium Hieronymus Cardanus.
- Reparatio Calendarij Nicolai de Cusa. Calendarij Romani emendatio per Io. Lucidum.
- Calendarium Petri de Dacia.
- De emendatione Calendarij Albertus Pighius.
- Ruperti Linconiensis Calendarium.
- Ad Ephemerides Ioan. de Montereugio Albertus Prusa.
- Ephemeridum opus Ioan. Stœffleri Iustingen.
- Petri Pitati Almanach.
- Io. Angeli Ephemerides ex nouis & à se emendatis tabulis.
- Ephemerides pro anno 32. Ioanis Schœneri, accuratissime supputata, cum instructione pro intelligenda Ephemeride.
- Andreas Perlachius ex cōmentarijs Georgij Tañstetter Collimitij præceptoris sui, decerpfit usus Ephemeridum, & in 50. propositiones redegit.
- Eucharij Rhodionis Almanach annorum 19. ab anno 1533. in annum 1551.

FINIS LIBRI VIII. DE ASTRONOMIA.